

...majd a PuPu,
ha valaki, hát
ő majd tudja!

siker
könyvek
kiadója

Kalácsa Szépirodalmi Folyóirat

"Szépszó és Értelem"

2015. január 10..

Kiadó-Szerkesztő: Kaskötő István

XIV. évfolyam 1. szám.

nyitó oldal
impreszum
beküldési feltételek
kapcsolat
vendégkönyv

Tartalom

1. oldal

próza, versek

Juhász Ferenc: Isten tehénkéje
Kajuk Gyula: Közérzet
Kamarás Klára: Január
Kántor Zoltán: Városban
Karaffa Gyula: A világ...
Kaskötő István: Köszönöm
Nógrádi Gábor: Emmike meggyógyít
Ódor György: Nagyk
Pethő N. Gábor: Ballagok a sorban
Sárközi László: Megtörtént hát...
Tiszai P. Imre: Ananau
Vasi Ferenc Zoltán: Ég-Föld-Kenyér

2. oldal

próza, versek

Albert-Lőrinc Márton: Etikus mondja
Baranyi Ferenc:
Ne hidd a fényt öröknek
Bárdos László: A zongorista
Bodó Csiba Gizella: Erősnek lenni ?
Debreczeny György: az intuíció halála
Fetykó Judit:
Berti, meg azok a dolgok...
G. Ferenczy Hanna: HAIKU
Gligorics Teru: Zivatar
Horváth-Hoitsy Edit: ARS
Király Gábor: A zsákmány
Koosán Ildikó: GPS
Költő Nagy Imre:
Az álmok fakírja a nap előtt
Kő-Szabó Imre:
Kaland az írni tudó gépekkel
Köves József:
Kunsági bojtárvató pecsenye-sonett
Lehoczki Károly: Levél a hóba
Lelkes Miklós: Őskeresztények
Mándy Gábor: Természeti képek
Németh Tibor:
Időszámítás után 2008-ban
Péter Erika: Vallomás
Rada Gyula: Anyámhoz
Szepes Erika: Diszlexia
T.Ágoston László: A dinnye-csész háza
Vadász János: Búcsú
Vihar Judit: Haiku
Zsidov Magdolna:
Horogra akadt professzor

3. oldal

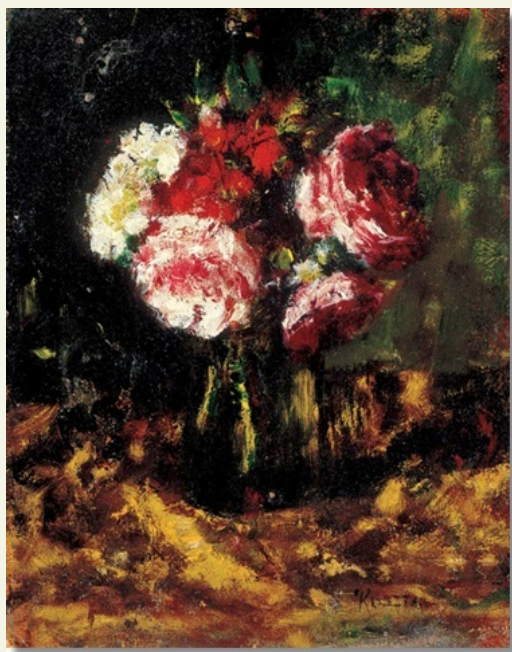

Kaskötő István
Köszönöm

Babérból font koszorút adnék én
s vele száz csengő aranyat,
de szegény vagyok,
zsebemben pöszmös,
meg egy madzag darab...
Babér sem nő hol én gazdálkodom.

Hűvös reggelem már későre jár,
kalapot emelnék, de az sincs nekem,
sorrá rakva köszöntelek helyette,
tudom nem sok, de mit tegyek?
Szégyenkezésre így sincs okom.

Kóbor szél dobol az ablakon.
Itt bent a szépség és a jó lakik,
asztalomnál ül velem az egész család,
testvér és rokon, számtalan...
Szépszó-szöví, kedvenc dalnokom.

Kosztá József: Virág pohárban.

KÖNYVAJÁNLÓ

A MERCATOR STÚDIÓ

kiadásában megjelent
e-könyvek innen is nyithatók

Bányai Tamás: Csikánó
Bittner János: Rohanj!
Fetykó Judit: A kapun túl
Fetykó Judit: Az ablakvitéz
Fetykó Judit: Epreskert
G. Ferenczy Hanna:
A kereszt árnyékában
G. Ferenczy Hanna:
Túl a netovábbon
Kamarás Klára: Álmodj úján
Kamarás Klára: Letenyei fák
Kaskötő István: Számadás
Sárközi László: Csikágó
Sárközi László: Hellén szerenádné
Pápay Aranka: Örvények felett

A MEK-ről letölthető művek

Bodó Csiba Gizella: Válogatott versek
Bodó Csiba Gizella: Hoztam olajágat.
Dobrosi Andrea: Csendpelyhek
Fetykó Judit: Hársfanyereg
Fetykó Judit: Rezenciók
Fetykó Judit: Szabad áramlások
Kamarás Klára: Anica
Kamarás Klára: Arcok a múltból
Kamarás Klára: Derült égből...
Kamarás Klára: Mária lányai
Kamarás Klára: Orchideák
Kamarás Klára: Pepita füzetek
Kaskötő István:
A Petruccio házaspár
különös esete
Kaskötő István: Az öreg Joe
Kaskötő István: Életrajz
Lehoczki Károly: Elgurult gyöngyök
Lehoczki Károly:
Hipermarket. (hangskönyv)
Lehoczki Károly: Tenz
Lelkes Miklós:
Én már a nyárba vágyom át...
Péter Erika: Túlhordott ölelés
Umhauser Ferenc: Időforgácsok
Végh Sándor: A csend hangjai

Ajánlott Honlapok

Alkotóház
Baka István Alapítvány
Canadahun
Fullextra
Galamus-Csoport
Hetedhétvár
Irodalmi Epreskert
Klubháló

4. oldal
klasszikusaink

Illyés Gyula
versek

5. oldal
gondolatok

Krémer Ferenc:

Tellér Gyula,
Orbán (társadalom)szereelője

Megjelent
Nógrádi Gábor
Emmike nem semmike
címu kötete.
Infó itt.

Giuseppe Maria Cambini
Symphony Concertate
Fuvola és oboa.

Tiszai P. Imre
Ananau

(ajánlom Balogh Zolinak)

Ósidók dalai bújnak meg a végtelen mezőkön,
dallamokat dúdol a szél, a tűzben bújik a lét,
égre szállnak a lelkek, füstjelek hegytetőkön,
marék dohány hirdeti a világnak az örök békét.

Inas karok, lábak, varkocsba font hajkorona,
szarvasok tánca, nyilak zápora, vad-vadászat,
totem oszlopon tomahawk vágta halott koponya,
vörös testvér, elért minket a fehér gyalázat,

Őrizd atyád hitét, add hírül a haldokló világnak,
hogy él még az ősi nemzet, hogy még él a hűség,
őrizd a fák zöldjét, a tiszta víz ízét a holnapnak,
vörös testvér, veled létezik csak a sokszínűség.

Testvéreim a Hunor partján, az Andok lankáin,
őrizd magad s őrizd Istened hitét, de ne térdelj,
ember vagy Te is mi is, de már fehér lett Káin,
emeld fel fejed, igaz szó: - Béke vagyok, így felelj.

Egy-egy szikla atyád s atyád atyjai s az ők atyjai,
sasmadár vagy, égben szállsz, a vízben fürge csík,
húsodban mély barázdát szántottak a rabság szíjai,
legyen Manitu véled, légy ember aki nem vétkezik..

Munkatársaink Honlapjai

Andrassew Iván
Arany-Tóth Katalin
Bányai Tamás
Kajuk Gyula
Kamarás Klára
Kaskó István
Ketykó István
Lehoczki Károly
Köves József
Nógrádi Gábor
Pápay Aranka
Péter Erika
T.Agoston László

Naplók, jegyzetek.
(blog)

Andrassew Iván
Bölcs Pu-Pu
Demokratikus Koalíció
Föld S. Péter, Most és itt!
Varánusz
Tuareg

Charlie vagyok

próza, versek

Szerkesztő, próza: Kaskó István
Szerkesztő, versek: Kamarás Klára

Kamarás Klára
Január

Kihuny a fény, a szent karácsony fénye.
Nem zúg a szilveszteri hangzavar.
Hó hull szemétre, papírtrombitákra,
Ez január, mely mindent eltakar.

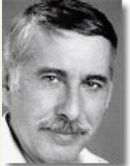
Kijózanodva állunk, és tünődünk,
mit hoz az új év, lesz-e majd meleg
szoba a kemény fagyok idején is?
Jut e fedél, kenyér mindenkinek?

Ki híd alatt hál, a párnája újság,
és takarója mocskos pártplakát,
annak hiába kántálsz szép Újévet...
Állj félre költő, mert csak köpne rád!

Kajuk Gyula
Közérzet

Esik éjfél óta, álmomban is hallom,
ahogy súlyos cseppek verik ablakom.
Idegeimben az új nap aggodalma,
elhárítanám, de végül nem tudom.
Ki tudja, milyen rossz hírekkel
bombáz majd reggel az újság, rádió...
Erre a sorsüldözte kis országra
mikor köszönt végre némi jó?
Felkelek hát, tompa, fáradt kedvvel.
Jólesne egy kávé, de tegnap elfogyott.
Agyamban csüggedten keresgélek
mosolyra biztató jó okot.
Leülök a gép elé, valamit írni.
Ha nő lennék, tán nekiállnék sírni.
De csak magamban mormogok.
Nincs más hátra, ezt is ki kell bírni,

Ódor György
Nagyok

Nem néztem semmit, de láttam nagyokat.
Hét vezír vastag rajtuk a vakolat.
Mentét viseltek, nemzeti szalagot
kalapjukon, rőt bajszukban halszagot.

Némelyik írt, a többi telefonált.
Szememben és fülemben cserebogár.
Visszaírtam hát egy felálló falloszt,
másikkal elhittem, nem jól hallok.

Világgá mentem üres nagykabátban
előlük, de az ember vén korában
nem jut túl messzire. Bárhol elérnek.
Darutollas énekük száll a szélllel.

Milyen jó, most nem a földszinten lakom,
éjjelente bevernék az ablakom
isten nevében, felgyújtva a házat.
A bocsánat van tele a padlással!

Karaffa Gyula
A világ...

a világ alapvetően nem változik
nézd csak meg a Lánchidat
vagy Pestet ugyanaz esetleg
nagyobb lett rajta a rozsdá
vagy több ember szorong benne
alapvetően csak születünk
kitalálunk magunknak verseket
vagy megvesszük magunknak
a napilapokat már azt sem
figyeljük ki született ki halt meg
pedig milyen jó volt az a rovat
az idő mindent összemoss
a hullámokat a hullámat
molekuláim szétáradnak
a földben újra
s ha szerencsém lesz
egyszer beköltözhetek
egyszer ebihal uszonyába

mondom
ha szerencsém lesz

Vasi Ferenc Zoltán
Ég-Föld-Kenyér

Szemeik meresztk
millió csillagok,
szerteszt elhintett
arany búzmagok.

túlélni a rőt városi az új holnapot.

Kántor Zoltán
Városban

Ostoba vagy öreg, ha azt hiszed,
hogy a városban könnyebb lesz a tél.
A terek szűkek. Loncsos kutya jár
a gyér fűvön, mit itt hagyott a nyár.
Egy girhes macska,- tán jobbat remél-,
most céltalanul sírva mendegél.

Hiába kószálsz jobb helyet keresve.
A csillogás vonz? Az csak pocsolya,
ami eltítkolt gödröt rejteget,
mélyen lapuló mérgező szeget.
Vigyázva menj, a sötétség ragad.
Amíg tudod okosan óvd magad!

Ne hidd öreg, hogy téged vár a város,
hogy ünnepelnek, ha megérkezel.
Lesz csinnadratta s talán hús rogyásig.
Megleheted, hogy mit eszik a másik,
ki nem te vagy, de elképzelheted,
mint hideg kályhánál a meleget.

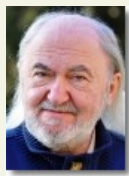
Most mit akarsz hetvenkét évesen?
Utazni kívánsz? Nem való neked.
Nincs jó cipőd, jó lábad. Életed
talán még őriz valamit neked.
Ne gondold azt, hogy menedékedül
kívül a város s békéd lesz belül.

Pethő N. Gábor
Ballagok a sorban

Lámpaoszlopok. Megyek, megyek.
Hamis állatok közt. Avagy tán emberek?

Otthonom: kegyelem- lakhatás,
s még itt is fenyegetett kilakoltatás-
Ahová „hazaérvén”
már nem várok szerelmet (bár ezt sem értem),
mint kert csap befagyott minden értelemben
köztünk, mi volt, de hagyjuk...megszoktam -
egykedvűen vigyorogva ballagok a sorban.

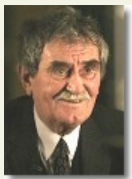

Nógrádi Gábor
Emmike meggyógyít

Tegnap elkapott valami rettenetes betegség. Szédültem, rosszul
éreztem magam, hányingerem volt, nem bírtam felkelni. A lázmérő
nem mutatott hőemelkedést, de számtalan súlyos betegség pusztít
ma már láz nélkül, olvastam a neten.

Fájt mindenem, percenként fújtam az orrom, köhögtem, és
nehezen vettem a levegőt.

Napoknak malmában
szítál a könnyű liszt,
Szeretet! Igazság!
Ki mit lát, abban hisz.

Juhász Ferenc
Isten tehénkéje

Megellett az Isten tehénkéje,
papnak szült most fiút a cselédje.
Káromkodnak három szűz legények,
fölnéznek a hegyes jegenyékre.
Márka szoptat, fiacskája döfköd, a pofácska
horpad, dagad, ahogy a tej bugyog.
Jézus lovon lekocog az égből,
a csillagok lucskos pata-nyomok.
Kényes csillag fényeskedik bután,
messziről jöttek a három királyok,
nevetgélnek, s fejük búbján
csillog-villog aranykoronájuk.
Istállósza got hozott a János,
Miska túrócskát, kicsike lisztet,
az öreg Ábel pipára gyújt,
s kék füstkarikákat pöfögtet.

Lappangó tüdőembólia lehet – gondoltam. – Vagy valami új
vírus, ami engem támadott meg először. Naná! Totál le vagyok
gyengülve, mióta Emmike a beszélő korszakába lépett.

[tovább>>>](#)

Sárközi László
Megtörtént hát...

Megtörtént hát a páli fordulat:
az új nemzedék sehogysem emberi
s hála az égnek – nincs szaporulat.

A munkás baromként sorsát tengeti
s nem érzékeli, ha lenyúzták bőrét,
sandán sunyít, lesi a cipőjét,
akkor se szól, ha a tőke engedi,

a haszon elv, e legnagyobb erény,
mert művész s kultúra – haszontalan,
csak akkor jó, ha eszméssel halad
karonfogva s nyelvtől ragyog a fenék.

Már látom: az ember – ember maradt:
csupán fényre húzták, mert nem volt nehéz,
szennyes lelkének mélyéből – a szart!

a vendég

Koszta József
festőművész

vendégkönyv

következő oldal >

Költő Nagy Imre
Az álmok fakírja a nap előtt

1896-1942

Szívem vérzik, az arcom ködös,
roskadt viskók árnyain járok,
süvegemen könnyes pókháló
leng, s kezemben kővé vált átok

sötétlik, és görcsös botomon
dermedt gyíkot rejt a tarisznyám,
s én az álmok póri fakírja
lobogatom a lelkemet tisztán.

Mint halott pór arcán a mécsfény,
úgy lobog most a lelkem lángja,
két tört szemem sírástól fáradt
pórosszonyok álmait látja.

Lépkedek pocsolyák partján,
panaszt tenni megyek a Naphoz,
hogy nincs fény a vályogviskókban, —
és elhívom minden ablakhoz.

Ködös arccal elébe állok,
s megmutatom kővé vált átkom,
az udvarán leszúrom botom,
hadd lengjen ott rajta az álmom.

Eleresztem gyíkom előtte,
hadd lássa, hogy a kis gyík fázik,
hogy dér hull a magyar mezőkön,
akkor is, ha lángja szikrázik...

Szívem vérzik, ködös az arcom,
de ha majd a panaszsom zengem:
szívárvány leng a mezők felett —
mert lángra gyúl minden könnycseppem.

Lehoczki Károly
Levél a hóba

Szeretem, amikor kibámszkodom az ablakon és odakinn omlik a hó. Szeretek belenyújtózni, ásítani a reggelbe, letúrni magamról a takarót, bőrömön érezni a szoba kihűlt levegőjének hűvösét, és tizenkilenc évesnek lenni. A kialudt kályha a tegnap, a fehérség és a borzongás a ma. Szeretem a havas reggeleket, bárhol is ébredjek rá. Nincs az ágában. Az ágya, vagy inkább díványa, a konyha sarkában áll, pont odalátok a nyitott ajtón át. Itt mellettem van még egy ágy,

Németh Tibor
Időszámítás után 2008-ban

1938-2013

Ha az ember két kézzel
keresi értelmét, kenyerét,
úgy esik járdára, térdre,
utcára, karba, ölelésre,
hogy közben
emberi sátánhatalom
tiporja, szétrágja lelkét,
vele, belőle közösül
a szaporodásáért.

Észre sem veszed
a lenti tolakodásban,
hogy túlnóttek rajtad,
rugdosnak, mikor
reklámmal öntözik rád
a másokért fizető ellensúlyozást.

Ha értelmezni mered
a böllér-atyák honlapjára rakott
sok sunyi kakuktktojást,
akkor itthon, otthon
gyötörni kezd a honvágy.

Banki fazékban még fő a pénz,
rokonok rokonának szeletelt falat,
kapzsi szájakat keres a penész,
s egy alibi országban
vesztébe zuhan
a világalkonyat.

Közben halnak a fák,
- csak mi előbb halunk meg, -
s marad a se fű, se virág.

Lelkes Miklós
Őskeresztények

Mai ablakból nehéz múltra látni?
Sokszor nem, ha igazságra kíváncsi
valaki, mert a múlt is ott a mában,
gyakorta, vártan, vagy már nem is vártan,
de mégis ott, álarcban az a tegnap:
verejték, vér, könny császári hatalmat
táplált, s nyájnepség, lent, hajlongó hitben
hitte: bohóca, fent, bíborban, isten..

de az édesapja nem engedte, hogy egy szobában aludjunk. Az ajtó nyitva maradhatott, de neki kinn kellett lefeküdnie. Szamárság, mosolygok. Odalépek az ablakhoz egészen közel, és a függönyön keresztül nézem az udvar és a drótkerítés mögött húzódó kövesutat. Már nem látszik a feketesége, csak két, autókerék vágta csapás. Ki vagyok én, haramia?

tovább>>>

Koosán Ildikó
GPS

A térképet, ahol bejárt utamat
szembetűnő vonalak jelölik
pillám mögött őrzöm, láthatatlan
albumba zárva;
verssorok vezetnek arrafelé meg
a rég exponált képek negatívjai,
előhívásra várva;
s ahol a szó magjai kikeltek, meg-
gyökeresedtek, bokrot növeltek,
az évek panorámafotói pezsgő-
színre fakultan is szálláshelyeim
koordinátáit mutatják....

Baranyi Ferenc
Ne hidd a fényt öröknek

Várj meg, én kedvesem, sötétedik már -
és nélküled csak rettegés az alkony.
Jaj, nem tudok egyedül lenni immár,
mert félek s fázom itt a pusztá parton!
Pedig szép volt az erdő és a nádas -
hittük, hogy másnak is, nemcsak minékünk,
nem fáj a bántság, enyhült itt a bánat,
még az sem fáj, hogy sokszor kőre léptünk,
megtévesztett a sugárzás az égen,
aranya hullt a kőre, vízre, fára,
izzott a lomb, nem volt sötét a bérc sem -
s lám, árny maradt, csak árny maradt utána!
Sohase hidd a zengő fényt öröknek,
mivel a néma éjsötét örök csak.

A hold úgy ékesíti ezt a csöndet,
mint tigris karmait egy csepp körömlakk.

(S tán nem hiszi, mikor közējük dob ma
nagyhangú szót, s feszített bőrű dobra
ráüt a szolgál, - habár nincsen mentség
arra, ami tragédia, s nevetség?)

Testvérei a Kezdetnek, Ti, bátrak,
szemébe nézők kegyetlen világnak,
bíbor császárnak! Pergett rövid élet,
s Esmétek máris más keresztén vértett:
elorozták, megölték a Legendát,
szívét kivették, széttörték a csontját,
egykori Álma rég elárult álom,
s Csillaga sír, csak tévutat találón.

Testvéreim, távol időből, gyertek,
példátok szóljon jajduló sebeknek!
Gyáva jelent Szépség talán elámít:
gyönyörű Hit-út a vértanúságig.
Szent Hit, egyszerre fenséges, s tudatlan, -
de a Jászolhoz hű Csillag volt abban.
Enyém is lett volna, ha akkor élek?
Hallgatnak visszanező Messzeségek.
Ám az emlék előtt döbbenet állok,
s olykor vallatom álmotok, - az Álmot.
A főhajtás, de a Kérdés is tisztém:

ha Eszme ott. - miért másutt az Isten?

Péter Erika
Vallomás

Szorít, sajog,
mégsem rezzen:
bánat fészkel
tenyeremben,

hurcolom a siker
szakadékba húzó terhét,
összeszorított szád csendjét;

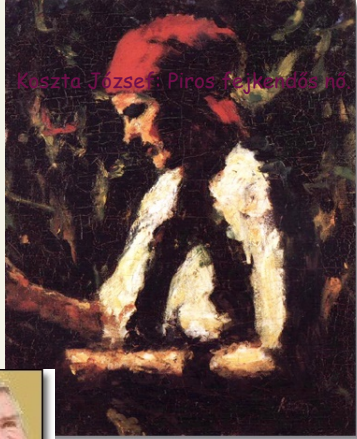
súlyos szavaid
keresztjét is
helyetted
cipelem.

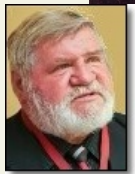
Király Gábor
A zsákmány

Ne várd a végítéletet,
azon már régen túl vagyunk.
Az emberfajta elbukott,
pokolra szállt a menny helyett,
s a földön foglalt birtokot
a győztes mennyei sereg.

Ledobtuk harci szárnyaink,
s amit az ember itt hagyott:
füves mezőt s a mélyeket,
zsákmányként jussolt birtokot,
mint kíméletlen áradat

Kuszta József: Piros fejű, dűs hajú.

Rada Gyula
Anyámhoz

Folyton belőled vérzek
Anyám, veszett erényeim
Gyász-gyolcs vásznakba
Zártad, s emlőid helyett
Máz-hamis rongyokat
Tömtél a számba, lágyékom
Mosatlan daróc marta,
Száramra a tócsa-jege
Vert ezüst bilincset, míg
Te magad elvándoroltál,
A vizeken túlra, prések
És üstök mámorába
Szórtad a drága bizalmat,
A hazug hitet: hogy szeretsz.

...folyton belőled vérzek
rángva, arccal a falhoz simulva,
várva, összeomolva, mikor közeledsz
égi angyali öleléssel, édes szóval,
halálbiztos tiszta fénnel, fölötted
a minden kétséget kizáró
ének-mosollyal,
ős erénnyel...

Horváth-Hoitsy Edit
ARS

1929-2007

Ó, MILY ÁLDÁS, hogy kötetlen a lélek,
s kaptam erős, szárnyas fantáziát;
bár roskadt testben megkötözve élek:
enyém egy részben is egész világ;
optimizmus, te - drága paradoxon,
nincs oly valóság, mi engem kifosszon.

Bárdos László
A zongorista

Most megnyugodtam.
Félórás, időtlen, tömör feszültség után – a darab végén, tudják,

rabolja szét a győzelmes sereg:
mi földre szállott angyalok,

s mikor már semmi sem marad
és tarra vágunk erdőt, s réteket
kipusztítottunk tengert és tavat,
ami csak élt, mikorra mind halott,
s a holt talaj is sírva kér kegyet,
felszállunk s véres harcba rángatunk
egy újabb, ártatlan eget.

Szepes Erika
Diszlexia

Még sosem volt ekkora lámpalázam. Huszonöt éve tanítok
különféle intézményekben különféle korcsoportoknak, sokféle
tantárgyat. Szeretek előadni, örömöm telik benne, ha figyelő arcokat
látok. De ez a meghívás?! Talán nem kellett volna elfogadni: angol
nyelvű kísérleti intézménybe szolt, óvodától az érettségig. Szép neve
van: Greater Grace, a Szilágyi Erzsébet fasorban (22/B) , 1991-ben
alapították. A felhívás váratlan és meglepő volt: nem vagyok angol
szakos, nem tartottam még előadást angol témában, és a tárgy is
különös: Purcell Dido és Aeneas -ának szövegét kell ismertetni és
elemezni – ezért az angol téma - ; elmesélni a római mítoszt és annak
értelmezéseit.

tovább>>>

Köves József
Kunsági bojtáravató pecsenye-sonett

Kunságban - rég - egy helyi étteremben
ettem szeletelt karajból pecsenyét.
Mégpedig abban az értelemben
pecsenyét: benne velőből töltelék,

meg aztán darált máj, puhára párolt
és összesütve jól felvert tojással,
ez íz-kavalkád tényleg elvarázsolt:
jóllakni, nagyon, egyetlen fogással!

Sült krumpli, no meg káposzta a köret
(vöröskáposzta, párolt és zamatos),
ittam is mellé kadarka fröccsöket,

mígnem jóllakott lettem és elázott.
Így tett bojtárrá e fűszeres löket,
ma is érzem a csuda íz-világot.

Debreczeny György
az intuíció halála

ha megérvés gyanúja
merül fel
azonnal orvoshoz kell
fordulni

ahogyan egy nagyromantikus szonata véget ér – néhány dübörgő hanggal, mindig egyforma, önmagában banális volna – mire odaértem, valahogy elszaladt a figyelmem, megengedhetetlenül, a hazaút jutott eszembe, meg hogy beteg a gyerek – szinte öntudatlanul vertem ki a roppant, mély hangokat, épp csak a billentyűkre zuhant a kezem – emlékszem. közben mintha valami parancs szólalt volna – ha már nem vagy ott, legalább erősítsd jelenléted, zengjen az a befejezés – utána elállt a szívverésem – nem mertem körülnézni, nem mertem magamba nézni – mivé lehettek ezek az ellenőrizetlen, elbitangolt hangok – s akkor egyszerre az, a taps – de egy másodperccel előbb én már megnyugodtam – visszahallottam, akárha hangszalagról, azt a zengő zárlatot, visszahallottam, elkésve: mint egy jutalmat. Jól zuhant le a kezem. Az a néhány hang is tökéletesen rendben volt. Rendben voltak a hangok.

Vadász János
Búcsú

arcom arcod mellett
hajnalodik
a sebek alvadnak
hegesednek
szemeink közt
szögesdrótháló
hajad

Vihar Judit
Haiku

Régi konyhóban
megmeríttem vödrömet
a múlt kútjában
*
Madárcsicsergés
virágozik a körtefa
gulyásillat száll.
*
Egekig szöknek
csipkézett tengercsöppek
Hokuszaik képén.

Albert-Lőrinc Márton
Etikus mondja

Mikor az emberre nyelvét ölti
egy-egy fenyegető barát, ebet old el,
ha kapuján bekopogsz,
s megvádol, hogy rátörsz,
a törpe gnóm, azt kérdezed: mi az, hogy barát?

És válaszol is tüstént a beste:
eszköz te balga, e korban,
s hogy tudd, ha nem tudtad volna,
aki elmarad a kortól,

Gligorics Teru
Zivatar

Tikkadtan terül el a délibáb
fáradt mezők lankadt alkonyán...
Szendergő hajnal üszkös emlékéből
már a madarak is elszálltak,
vagy talán hús patak reményét követik
szárnyaik izzó csapkodásával.
Elalélt virágok forró kelyhében
szomjas döngicsék
ölelik magukhoz az utolsó csepp
nedűt, mielőtt a nap
azt is részegen herdálja el
mint a napkeleti harmatot
nem törődve az újszülött
estikével, melynek illata
sosem lesz emlék-sóhaj
egy januári délután...
Valahol, a remény határán túl,
mint zsoldos katonák állnak ott
a Viharfelhők, útra-készen,
fényes páncéljukat össze-össze ütve
villámló szempilláik mögött
s a pillanattól is messzebb,
túl a láthatáron,
örült szívdobogással mennydörög
újra és újra, közelebb, egyre közelebb,
összerabolt izzadság-cseppektől duzzadt
perzselő lehelet éget kiengesztelő
keresztet a feledés homlokára
s a szentjánosbogár lángra gyúl,
csak hogy kioltsa fényét
az első hűsítő esőcsepp kábító méze...
Nagy szemekben ered meg a Remény
a felperzselte világ hamvadozó
maradékára s felocsoltan
ezer csillag két szemembe és az égre hull...

T. Ágoston László
A dinnyecsész háza

Amikor feloszlatták Sárrépusztán a Rákóczi Téeszt, Bogdán Balázs, a volt főmezőgazdász vette meg a falu alatti legjobb földeket. Tehette, hiszen évek óta benne dolgozott, úgy ismerte a szövetkezet egész birtokát, mint a tenyerét. Másrészt meg tehetette ezt azért is, mert okos ember volt, fillérékért fölvásárolta a munka nélkül maradt emberektől a kárpótlási jegyeket. Azok meg örültek neki, hogy pénzzé tehetik azt a semmit nem érő papírt, és legalább egyszer-kétszer jóllakhatnak az árából. Mit is kezdhettek volna vele, ha például a Szikora dűlőben, a falutól több mint három kilométerre visszkapják azt a kis darab szántót, amit egykor a nagyapjuktól elvett a téeszecsé?

tovább>>>

zengi tovább filozóful,
kimarad minden földi jóból.

Zsidov Magdolna
Horogra akadt professzor

*Szeretettel ajánlom unokámnak, Kristófnak,
aki értékeli a jó humort. Még az is lehet, hogy ezt is.*

A professzor mozdulatlanul meredt a vízre. A pecabotot úgy fogta, mintha már el sem akarná engedni. Dehogy akarta elengedni, legalábbis addig nem, amíg horogra nem akad egy méreates, no, jó..., lehet méreatesen aluli, vagy még annál is kisebb hal. A lényeg, hogy hal legyen, ő pedig elégedett.

A gondolatai színesebben peregetek a mozdulatainál, ami nem is akkora hátrány - ezt minden valamire való horgász tudja. Az elme munkája nem csap zajt, legalábbis addig nem, amíg nem aktivizálják. És a professzor most horgászott és nem aktivizált, sőt, ebben a pillanatban tudományos tételeken, tanokon sem agyalt.

tovább>>>

Fetykó Judit
Berti, meg azok a dolgok...

11.

Nehezen virradt. Berti feküdt az ágyban, néha felpillantott, a szemben lévő ablakok résein sehogy sem akart bevilágítani a nappal fénye. A hajnali vonat, a négyes, amivel Berti közel húsz évig járt munkába, már rég elment; töredékesen hallatszott, amint a hangosbemondóban beszélnek, meg az indulást jelző fütty a pályaudvar felől. Érdekes, gondolta a férfi, hogy ezekben a nedves, ködös hajnalokban jobban hallatszanak a távoli hangok. A kert alatt a hatórás, Szlovákiába átmenő vonat zakatolt végig, de fölkelnie még ekkor sem akaródzott. Az asszony már egy ideje a konyhában zörgött, a sparherdet (masinát) hamuzta ki, feltöltötte a vízmelegítőt, a spájzba ment, ahonnan kihozta a kukoricát, a hátsó udvaron kiengedte a ketrecekből a baromfinépet — azok is lassan, alig hangoskodva jöttek elő, a máskor oly megszokott tyúkudvari hangok ma reggel egészen visszafogottra sikerültek.

tovább>>>

Bodó Csiba Gizella
Erősnek lenni ?

Mi az, hogy erősnek lenni?
Olyankor kell erősnek lenni,
Amikor egy kicsi cinke feje
Nagyot koppan az ablaküvegen,
És holtan esik le?
Erősnek lenni, amikor
Mi tévesztjük el az irányt,
Koppanunk, majd felállunk,
És folytatjuk az életet,
Mert élünk? Erősnek lenni –
Kérjük– amikor ledobjuk a rögöt,
Vagy kezünkbe hagyjuk
Megszorítva, mint egy kezét,

Mándy Gábor
Természeti képek

, mint cementműből a cement.
Ég alja, mint a lángoló falvak.
A fákon, mint légvédelmi géppuskák,
rikácsolnak a varjak.

A fű alatt, mint tányéraknak,
púposodnak a vakondtúrások.
Irigylem őket. Nemsokára
majd én is vermet ások.

Szép kedvesem, a bőröd fehér,
mint meszesgödörben a méz.
Gyönyörű vagy, nagy veszteség lesz,
ha ez a test elenyész.

Tükörbe nézek. Lám, még megvagyok.
Mostani magamat megcsodálom.
A foncsor mögül már vigyorog rám
a közelgő halálom.

Koszta József: Ruhaszárítás.

G. Ferenczy Hanna
HAIKU

1933-2007

Kialudt a fény
ködbe veszett a világ -
útszélen állok.

Hallgat az árok
víz se csörög, fű se nő -
messzire mentél .

Eső szemerkél
didergetőn konokul -
nagy telet érzek.

Magányos fészek
ring az ágon üresen
szívemben bánat.

Nézek utánad -

Mi elment, vagy egy másikat,
Ki tán eltemet?
Ha már sokáig erősek voltunk,
Kibírtunk néhány menetet,
S nem érdekes, hogy
A ring mellett tapsolnak-e
Az emberek?
Erősnek lenni? – Miért?
Elég csak lépni, tenni,
Messze nézni a hegyek felett,
Elengedni mindent szabadon,
Keservet, szerelmet, felleget!
És ha végigcsináltuk,
Erősek voltunk.
Nem lomhán, mint a bivalyok,
Csak tettük a dolgunk csendesen,
Akkor is vittük, ha nyomtak a bajok.
Érzem, mostanában, hogy fáradok,
Erősnek lenni – azt már nem akarok,
Az izom kibújt bőröm alól,
Az inam kissé megrogyott,
De a földúton messze még a cél,
Ballagok hát, na, még egyszer
Erős vagyok!

fenn az ónos ég alatt
madarak szállnak.

Kő-Szabó Imre
Kaland az írni tudó gépekkel

Már nagyobb volt Kasparek Kázmér, olyan húsz évhez közeli, amikor biztosan tudta, hogy ő író akar lenni. Írta is szorgalmasan kis epizód történeteit. Ezt mártogatós tollal, papírra vetette. A kézírása akkor még nem volt olyan kiírt, olvasható. Sokszor még ő maga sem tudta kibogozni, ha később, pár hét múlva vissza akarta olvasni. Tudta, hogy így nem küldheti el sehová, írógép kellene, azon lepötyögné és már is olvasható, lenne. De hol vegyen egy ilyen masinát? Ez volt a nagy kérdés. Az írógépről, eddig csak képeket látott, ezt is a Tolnai Világlapjában, amit gyerekkorában a nagyapjánál lapozgatott, ha azt akarták, hogy csendben legyen. Ami azon a képen látható volt, az egy remek Remington írógép. Az, akkoriban olyan csoda eszköznek minősült, mint ma, egy Volvo személygépkocsi.

[tovább>>>](#)

Szabolcs Piroška rovata

Erdőben.

Ma feltettem valakinek egy kérdést, aki idős fejjel nemrégiben lépett az internet világába. Azt kérdeztem, hogy boldoggá és elégedetté tette-e, hogy kitért előtte az információ határtalan horizontja. Még nem kaptam választ, bár sejtem, hogy igenlő lesz, mert a beszűkülés felismerése törvényszerűen magával hozza a lépéskényszert.

Erdőben járok. Kezdetben még lombos fák alkották, a beszűrődő napfény derűjével és szertelen csapongással mentem fától fáig, élménytől élményig, de mostanában megváltozott az erdő flórája. A füvek és cserjék szőnyegét korhadt tűlevelek váltották fel. Sehol semmi zöld, csak szürke és barna tűlevelek ropognak a talpam alatt, ahogy minden nap, szinte már kényszeresen, belépek a fák közé.

Minden napomnak megvan a maga fája, koronája, a maga törzse, és amikor a rücskös fatörzsek mögé nézek, mindegyik mögül élem bukkan egy bűn, egy ordas család. A napfény nehezen tör át a sötét ágak között, szinte csak pillanatokra, hogy ne felejtsem el; az erdőn kívül világos van.

Nehezen járok, csúszik a tűavar. Könnyen siklik a talp alól a biztonság.

Tegnap egy gyermek jött világra, és egy férfi azt mondta, hogy felesleges volt, mert neki ezen a világon nincs helye. Naponta támadnak az új fáraók, az új Heródesek a hatalomban sütkérezve, hogy ártatlan csecsemők felett ítélkezzenek, és a sűrű egyre csak sötétedik.

Botorkálok. Ág reccsen vagy gépfegyver? Isten neve kavargoz ezer nyelven és patakban folyik a vér, mert nem hiszik el, hogy mind ugyanazt mondják!

Kaján ügyeskedők és nyomorú életek hangja csap össze, hogy visszahangzik az erdő. Már nem hiszek a fülemnek. Becsap az ekhó, nem azt látom, amit hallok, nem oda vezet az út, ahova hív.

Félve lépek a homályban. Hol a csapda? Merre menjek? Imbolygó fény után, ha sejtem, hogy csak egy lidérc? Hang után, ha tudom, hogy tévútra csal? A szemem vezessen? A szem kevés, sok az álarc.

Megyek a szívem után. Konokul. Talán kitart, míg elérem a rengeteg szélét. Talán utána lombos erdő következik napfénnel, fűszőnyeggel, madárénekekkel. Talán az egy másik erdő lesz.

Vagy egy más világ.

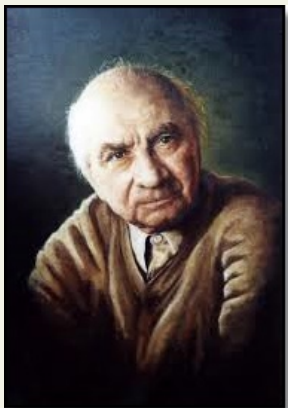
Megrázom magam. Az élet nem fantázia, a valóság nem mese. Magamra szólok, ne írd mesét. Menj és kiabálj, menj és tiltakozz minden ellen, amit a szíved rossznak ítél. A te erőd az a sok hozzád hasonló.

Kiálts együtt velük, mintha vihar volna.

Vihar lesztek a fák között, míg a sötét törzsek ki nem dőlnek gyökerestől.

Megtehetném, hogy csak távolról nézem az erdőt. Nem megyek közel. Úgy nem félelmetes.

De belépek a fák közé. Minden nap. Szinte kényszeresen.

Illyés Gyula

1902-1983

EGY SÁPADT NŐ EGY KIS SZOBÁBAN...

Nem volt riadalom a pusztán,
amikor megszülettem én
váratlanul, hivatlanul tán
halottak estelén,
novemberben, halottak napján,
gyertyagyújtáskor, amidőn
fejfák tövén a puszta népe
künn térdepelt a dombtetőn,
harangszókor, mikor a szomszéd
falvak magas sírkertjei
hirtelen testvér-örtüzekként
elkezdtek fényleni.

A völgyben egy kis házban akkor
szédült nehéz kínra anyánk.
Elképelem a téli tájat
és azt az éjszakát:

egy sápadt nő egy kis szobában
s körül a komor hegytetők
ormán villogó koronákként
lobogó temetők.

Körül a halál diadalma,
gyertyás, kisértő ünnepély
és lent egy váratlan síkoltás
a párás völgy ölén.

Főnt sírás, tompa jaj, harangszó
és lenről a völgy, mint meleg
tenyér fölnyújt vigaszul egy csöpp
sikongó életet.

9, RUE BUDÉ

Mint egy igazi költő, e padlás-szobában
éltem három évig. Föl-alá járkáltam,
hajamat turkáltam s asztalomnak esve
egy végtelen verset írtam főleg este.
Egy nagy hőskölteményt, amely egyre hosszabb,

A KOCSIS CSAK ÁLLT...

A kocsis csak állt, állt, s akkor hirtelen
a gazdatiszt rámért egy hatalmasat - - -

- - - A lélekzetem elakadt.

Szívem fölugrott, mint vad a hurokban.
Egy kutya szűkölt. A kocsis riadtan
szétnézett a tájon, szegény idegen!
s egymásután kétszer azt mondta: igen.

Aztán urára nézett szánakozva
mintha az ütést a tiszt kapta volna.
Vörös lett az, dőlt belőle vad átka,
rondán, akár a részeg hányadék.

A kocsis csak állt, nézett könnyes szemmel,
nyugodtan, mint egy megcsúfolt új Mester.
Kalapot emelt, indult tova némán
s kutyája véle, mint ijedt tanítvány.

DÓZSA GYÖRGY BESZÉDE A CEGLÉDI PIACON

Ha a nemes útra indul,
ha megtér a hosszú útról,
mikor elmegy, mikor megjön,
sír a paraszt kint a földön.

Ha a nemes lakomázik,
ugrál vígan, parolázik,
lódít serleget a falra,
a paraszt jajdul föl arra.

Ha a nemes szomorkodik,
halálról ha gondolkodik,

egyre kegyetlenebb lett és egyre rosszabb.

Ugy vívtam vele, mint Szent György a sárkánnyal.
Éjről éjre egyre izzóbb harci lázzal
dobtam magamat rá, ott a tetők felett
ég és föld között, míg a kis nyulánk sziget,
Szent Lajos szigete bárkaként recsegett
alattunk a szélben s szinte utnakeredt,
tajtékos habokon, - ahogy a jövőndőt
képzelik és írják a fiatal költők -

Akiért a harc folyt, a szelid porleány
hetente változott. Az idők folyamán
csendes megadással cserélgette haját,
arcszínét, az arcát, lábait, sóhaját -
nőtt, majd összement, - mord hőseim mögötte
méltó ámulattal bámulhattak össze,
ha közöttük büszkén, emelt fővel tova-
sietett, - mert lelke, a lelke, az soha
nem változott semmit, hasonkép hűsége -

Egy Kutnyánszky Liza nevű lengyel nőbe
voltam szerelmes, majd Germaine Joyeusebe,
Majd Odette Lacosteba, Levinson Lujzába,
Manon de Chambartba, Marie Trépinardba,
s a legszebbe, a szép kalapvarró lányba,
Orosz Annába és annak a hugába
és emlékezetből Leveszy Pannába,

legtöbbjükbe, sajna, egészen hiába.

A BETYÁR

Lógó bajsza, szemöldöke
egy-egy havas borzolt bokor,
havas bokrok ütöttek ki
két füle hajlataiból.

Csapzott őszes haja a szélben,
ahogy lefedte ősz fejét,
mint téli táj fölött gomolygó
zuzmorás, szélkavarta ég.

Igy emlékszem rá, félszeme,
félszeme is, mint befagyott
pocsolyán az el-feltünő
téli nap félve csillogott.

Hangja is, mint a téli szél,
mint félholt farkasok rekedt
üvöltése, kiket nagy messze
most ölnek ép az emberek.

Igy állt a küszöbön. Mohón
falta a nagy bögre levest,
s törölte reszkető kezével
állán, mellén a csöppet.

Majd alázatosan lerakva
a bögrét kis anyánk elé
bucsuzott Krisztussal s megindult,
eldülöngélt a domb felé.

Eltűnt, mint egy darab fehér
tél, téli mese, tétován
ugy ahogy jött azon a forró,
tikasztó nyári dél után.

tédrre zöttyen, úgy bókolgat,
klastromot rak a papoknak,

akár búsul, akár vidul,
lány után, ha kukurikul,
kezesíti kősöntyűkkel,
fizetni a parasztnak kell.

Ha bőjtöl, ha házasodik,
ha beteg, ha szaporodik,
nyaka köré a parasztnak
újra új adót akasztanak.

Még akkora, mint az arasz,
nyögi terhét már a paraszt,
ér alig tizenkét tavaszt,
érzi ustorát a paraszt.

Ha a birtokán tanyázik,
lovat ugrat, agarászik,
míg csak a föld hátán lépdel,
rajtunk jár sok háznépével.

Átkot hoz még halottan is,
lopó, csaló, rabló, hamis,
fejére ha száll malaszt is,
a paraszt fizeti azt is.

Kis sorsomból magas polcra
léptem én világos dombra,
szertenéztem, hogy ott álltam,
mást se láttam a világban.

Nyílt szájunk jajpanaszra?
dögölj, rugtak a parasztba,
korbács pattant, a torokba
rekedt a szó, fojtogatva.

Na, nem értjük a beszédet!
Elég is ennyi, testvérek,
balta, csép, már hadarólap
magyarázza igazunkat.

Vérszopó, dög, elég ennyi,
farkasféreg valamennyi,
testvéreim, - hajlokát is,
szélbe szórjuk a porát is!
Segél Krisztus minket!

*

Elképzelem, így szólt s nagy bajsát törölve,
néz a futó égre, majd a zajló földre.
Homlokán a harag rőt koszorújával
s szinte tántorogva nehéz igazával
indul Temesvárra süllyedni jeltelen,
szörnyű mocsaradba, magyar történelem!
S mint egy barát írta harcairól szólván:
nyomában ott tolong százhuszezer sátán.

Életrajz

A cselédleányra gondolok

A kis cselédleányra gondolok, aki hajdan
e régi házban szolgált. E huzatos pitvarban

Koszta József: Tanya borjakkal.

ÁBRÁNDOM AZ VOLT...

Ábrándom az volt ma nekem,
ha túl leszek az ötvenen,
a hatvanon, a hetvenen,
bujdoklás lesz a kenyerem.

Vénen és vaksin, kopaszon
botladozom az utakon,
vén ebként szívem odavon,
hol lelkeimmel ma is lakom.

Ismerős-ismeretlenül
csavargok ó tanyák körül,
szimatol szívem, megörül,
egy alom szalma csak kerül.

Kerül kenyér, egy kis kömény-
leves a lábas fenekén,
a konyha kopott küszöbén,
a gyerekserég közepén.

Lesz köztük is, ki könnyei
fényével mer csak kérdeni,
bólongva felelek neki,
mint gyermekkorom vénei.

De mikor már senki se szól,
a sok kíváncsi eloszol,
ott lesz a kút, a boglya, ól,
egy fél torony a domb alól.

Látom a magtárt, kocsiszínt,
a szérút és műhelyt megint,
ott lesz nagyapám juha mind,
az ökrök is hű pár szerint.

S azörök fiú, aki fél
s a vén, ki már semmit se kér,
szívemben csöndesen beszél
és csöndesen helyet cserél.

Megszűnik, elszáll jeltelen
időm, jövőm, a félelem,
reményem is, megérkezem,
nem lesz utam, hitem, nevem.

Értem már most is, amit ott
a könnyült szív érteni fog,

szaladgált napestig, hol most oly elfogultan,
oly szorongva állok, ahogy talán ő állt
íjedten szoritva szülőanyja karját
a legelső napon, mikor megfogadták.

S ahogy ő nézhetett akkor itt a jövőbe,
oly félve nézek én is vissza a múlt időkbe.
Hogy bántak itt véle? Alig volt tizenöt éves.
Hogy készült szegényke az első lefekvéshez?
Első éjjére az idegenek között,
kik úgy néztek rá, mint morc mezei vadra.
A konyhában aludt, itt a tűzhely mögött,
mutatja az asszony, aki megfogadta.

Ismerem ezt a házat, tudok én sokat róla.
A nagyok szavait, mikor már bóbiskolva
hallgattam estente egy drága, édes keblen
ez a ház úgy fénylett félszendergésében
mint a mesebeli próbáltatások tornya,
maga az idegenség, az aláztatás pokla,
hol rémek kineznek egy ártatlan kislányt.
Papuccsal ütötték, ha egy bögrét elhányt.

Nem láthatott ő senkit hetekig, mert vasárnap
délután is kötött vagy varrta a harisnyákat.
Elképzelem szegénykét, ismerős szelíd arca,
hogy torzulhatott félve kénytelen-mosolygóra.
S félve hogy derülhetett, ha ünnep reggelente
a szép mesterlegények a főtérre mentükben
bekiáltottak hozzá, megálltak tán egy szóra,
tréfáztak s mentek is már, szép nád-pálcát forgatva.

Mit gondolhatott ő? Ó, ha tudhatta volna: eljön
egyszer egy ifju nővel egy férfi, hogy bejárja
minden lábnyomát s mit ő súrolt, e lépcsőn
szenvedve emlékszik majd hajlongó alakjára.
Arcára, mosolyára, így foszlányonként gyűjtve
e földről már örökre elröppent drága lényét.
Könnyezik s rángó ajkkal hallgatja a mögötte
csoszogó öregasszony fogatlan fecsegését.

Mert ez, ez még él itt. Tekintget nyálkás szemmel.
Pillog, feszeng mintha bírása előtt állna.
Ez verte hát. Ez volt. Nézz reá mégegyszer;
Vérivó. A mesék csonttörő boszorkánya.
Öreg már, félbolond már, mit hányhatsz már föl néki.
Nem bűnös ő, - hallok. Ó ki is bűnös itten!
Köszönj és menj tovább. Nem, nem bűnös itt senki,
de bocsánat mégsem lesz hetediziglen.

Béres temető

A legelőn túl, négy akác között
Licium védi a kis temetőt.
Márvány nem fénylik benne, semmi jel,
Kötésig erő csalán veri fel.

Csalán veri fel ezt a temetőt,
Míntha a holtak lelke még a föld,
A sir mélyén is rejtené magát,
Fortyogna, égne: kinlódna tovább.

Itt nyugszanak az ősök. A magos
Gazban az ifju utas rátapos
Itt-ott egy dombra, rajt még a kereszt,
S rajta egy szép név: Énekes Ferenc.

ahogy lázasan feldobog,
azt lükteti, szabad vagyok.

Mert nem lesz ország, sem haza,
csupán a fák panasza-szava,
csak jóslataink iszonya,
csak életem romhalmaza.

Honnan tudom, azt is tudom,
kántálva majd hogy búcsuzom,
ahogy illik, a mélyúton
s eltűnök, mint porban a nyom.

Könnyebbül bennem a teher,
ahogy a tenger táj, amely
kilökött, némán visszanyel,
~~már nem törődve semmivel.~~

ÉG KÉK

"Rekord termés lesz" - így a hírlapok.
A "csürhe" hát megint koplalni fog.
A sík haza, mint tűzhely lapja ég
és forr a tőzsde rajta, mint fazék.
Aranykalással habzó táj felett
ki ne szagolná már az üzletet?
Mint levesből a legyet, hallgatag
pöccintik félre a summásokat.
Ég kék, úr ír, a pap imádkozik,
a szűz ellenkezik még egy kicsit,
sóhajt a tolvaj, majd hüvösre jut,
csavaros a lét, mint a gyalogút.
De célhoz visz majd téged is, siess,
amíg nem késő, higgyj, remélj, szeress.

EZ MÁR AZ ÉLET

...Regényedet sem irod meg soha,
kedves barátom, - költő nem leszél
az már bizonyos... és gazdag sem és
nők kedvence sem, ahogy hajdanán
terveztük, hej... Öreg leszél csak, az,
vén adóügyi jegyző itt Kutyin,
egy öreg marha, szószerint, minő
a holdas állatorvos volt, gyanús
mentorunk, akin hetyke ifjuságunk
idején annyit röhögtünk pimasz
fölénnyel. Így lesz. Haj, haj. Ugy bizony.
Ez már az élet. Szervusz; nó, koccintsunk.
Ezt elvégezhetjük magunkban. El.
Jobb már ez így, ha így van már, - «fiam,
tapasztalatból mondhatom», - nohát
hörpintsük ezt még föl, aztán gyerünk
a mélyúton a völgybe, hol megint
fészkein uj tavasz csipog s ahol
aggódva vár az estebéd miatt már
a két asszony a négy éhes gyerekkel...

MINDEN, MI ELVÁLASZT

Elváltunk s minden, mi elválaszt:
már az is egyesít;
ahány akadály, azt emeli,
szép foglalként csak, amit
elzár előlem: kebledet, szemed,
jövöm ragyogó kincseit.

Itt nyugszik minden őse. Légy dönög,
Arrébb, a törpe licium mögött
Csorda konog, ritkás kolomp szava
Mintha egy mély álomból hangzana.

Az ott az élet, tompa, hangtalan.
Ez itt a mult. Néha egy nyugtalan
Tehén betéved a sírok közé,
Szaglász és felbög a nagy ég felé.

NYUGAT FELÉ

Nyugat felé, nyugat felé
micsoda áradat,
gyerek, kutya, szekér, csikó,
hídlás és ól szalad.

Hová, háová, háová, háová,
magyarok, magyarok,
elfogy, ahogy Tisza, Duna
ott hátul elfogyott,

elfogy elől is a határ,
fiatok házhelye.
Azután már a semmi vár,
abba futtok bele?

Aztán - az Óperencia!
a német szakadék!
A Vég, mellyen túlról haza
nép nem tért soha még.

Elfogy az ország veletek
nyúlik, szakad, csobog.
Veletek mennek a dűlők,
a falvak, templomok.

Nem lesz magyar a föld, amely
magyartól megürül.
Mit ér magában az üveg,
ha a bora kidül?

Egy ország ráng mögöttetek
veszejtve véreit -
egy ország megnyitott ere
lüktetve vérezik.

Meddig? S miért? S kiért? Kiert?
Magyarok! Magyarok?
Beh szomorú, beh keserű:
kettőt kell halnotok!

ADY ESTÉJE

Mikor a költő haldokolt már,
Erdélyre düllesztve szemét,
hőkölten le-lehúnyva,
hogy aztán igazán ott iszonyúlja,
nagy pillái mögött, miképp
szárazódik ki látomása
gubancából még valóbbra a Kép:
Hát népét Hadúr is szétszórja -

Mikor a költő haldokolt már
s meglátta láztól-fázva,
mint ugrik megannyi filmkocka

Mint lég a hangot, víz a fodrot:
a távolság szerelmemet
ugy sokszorozza, villogtatja,
erejét most mutatja meg,
torló dühét, mit nem éreztem
míg együtt lehettem veled.

Áruló utat, anyagot
ez a messzeség ad neki,
láthatóvá, mindenütt-mindég
jelenvaló ezt teszi,
mint a bujkáló, észrevétlen
szellőt a fák levelei.

Ahogy a nyári föld csak este
ontja a meleget:
most hogy letűntél, én most érzem
lobogni szívemet,
most érzem tikkadtan, hogy akkor
nem is szerettelek.

Elmentél s mindig igazad lesz.
Te leszel mindig már a jobb.
Szolgálóm voltál: sorsomat most
kezedbe markolod
zsarnokin, durván és gyötörve,
ha nem is akarod.

MADARAK SZÓLTAK FENN...

Török a vadlibák vonala az őszi
tisza magos égen s száll nagy karolással
csapat csapat után, foszló ölelések
úsznak el feletted szűnő csipogással.

Madarak szóltak fenn s te ijedten kaptad
fejedet feléjük... s ím most magad elé
bámulsz szótlanul és meg-megállasz... amíg
körötted csikorgva fordul az esztendő!

Hányadszor, hányadszor, vándor! s te még mindig
tanácstalan tekintsz erre-arra... s várod
most valami lesz tán... tán ha hátratekintsz,
egy szelid titok, mint hű kar, feléd nyílik...

- Tél lesz újra, öcsém, hideg és koplalás!
Nyalja majd a válú befagyott vízét a
szomjas barom és bög... rózsaszín orrából
hosszan csap a gőz a hűvös alkonyatba.

Elfordul e táj is töled és tovább küld.
Csörög lábad alatt majd a göröngyös út
vékony fehér jege, hogy föltűrt gallérban
megindulsz dűnnyögve merre rendeltetél.

Rázkódik a cserjés, rázza már magából
utolsó zajait, a végső madárdalt.
Holnap föltűnik és hegyeken, völgyeken
útaira fekszik a szőrös fehér tél.

Dobd el virágaid s léptedet megnyújtva
födél után nézz már... alapíts családod,
erre figyelmeztet a ritka madárhang
s a távol erdőket durrogtató hideg.

Nem való vagy te már, hogy fűtetlen kamra

káosza egy esemény-láncba,
(hogy a bitang is azt kiáltta,
mit harsogott ő annyiszorta,
üdvként várva a cáfolásra) -:
Hát népét Hadúr is szétszórja -

Mikor a költő haldokolt már
s láthatta, félkönyéken, ablakából,
miként is tellnek az Idők be:
(mint rendeződik jóslatának
pokol-látó forgató-könyve
afféle heti hirodóvá, hol
ezerfelé hajszolva szét
barmát, szekérét menti már csak
s dühödten egymást üti már a Nép) -:

mikor a költő haldokolt már
s a düh s a mámor
fajzásából fogant Igék
fény-újságbetűkként, megannyi
gyehenna-származék, az ég
szent homlokán kezdtek rohanni,
mint bibliai éjszakából
s állt a Jelentés, a láng-róttá:
Hát népét Hadúr is szétszórta -

és mint a csorda
ország futott lám
s épp egy új, egy szép Egész
álmából (visszatérhetés
záloga nélkül) amerre hordta
rég nem a feje, csak a lába,
(mert nem készült se Könyv, se Láda)
amikor mindezt látva látta,
a habból torz fejét kidobva,
átkait, mondják, vissza rágva,
ráhagyatkozva őrzöngő Urára
s végleg bedőlt, mint jó ágyba, az árba
a költő, békét várva dült szemére -

Vettettünk akkor mi a szörnyű Képbe.

Forgunk egy látomásba zárva,
Azóta
rég istentelenül csatázzván.

Miképp jósolta? Vagy miképp remélte?

Próbára próba.
A Rendelés e paranoid vásznán.

Koszta József: Tanya.

előtt rugdalt újra lábaidról a hót
bosszúsan, mert lám, te nem gyűjtöttél most sem
se bort, se szalonnát, se kacagva törő

rőzsét, se kis hangon nevetgélő hitvest...

KONGRESSZUSI ZÁSZLÓK

Vihar előtt Mentonban

Zászlók nyelvelnek - glédába kiállva -
dühödten ötven ország zászlai!
Színeit csattantva kiáltja
igazát Izland, Japán, Szuomi!

Bent, hol a küldöttek vitáznak,
hatalom fémjelzi a szót.
Oromzatán a márványmívű háznak
egyenrangúak ők, a lobogók.

Egy sorsúak. Egy szél vezényel
- jobbra át, balra át! -
el-eltakartatva Chilével
szomszédját, Nagybritanniát.

Típus rúdon ráng a más-más hazákat,
egy szenvedélyt valló szövet
(függetlenül, hogy ez, az hányat
gyűjt - halni bár! - szívet).

"Bot és vászon, bot és vászon - de odafent se
csak bot s vászon! - ha csap a szél,
püskösdi nyelvek tüze felesel, - beh
bábelien beszél!

De bábeli-mód is mit mond az az ádáz
dadogás? Vágy, vágy, mennyi vágy,
hogy mégis közöset mondjon a más-más
ajku világ.

*

...Keresi a szem, köztük-e amely
kamasz szívünknek sugdosott,
Sokaknak mindegy, ott van-e.
De senkinek, ha nincsen ott.

SZÁMADÓ

Őszül hajam, mélyülnek a redők.
Több egyre köröttem a fiatal.
Vakoskodván érzek szomjú erőt,
legyek a legmesszebbblátó magyar.

Lappangó juhász-számadói gond
susogja, nem mehetsz még, munka vár.
Őriznem kell egy nem-enyém vagyont.
Rám néz egy jégverés-csöpülte nyáji.

...Szétszóratván, ős lápokba vonult
hite-konok község hű papjaként
(kit azzal áld, amivel ver az Úr!)

templomtalanul, palásttalanul
(s vívódva folyton, mit hoz ránk az ég)
kell osztanom úrvacsorát s ígét!

MERT SZEMBEN ÜLSZ VELEM...

Mert szemben ülsz velem s csak a te arcod látom
és nincs mellette az enyém,
ahogyan megszoktam a fotográfiákon
és előszobák tükörén;

mert szemben ülsz s csupán rajtad s nem épp úgy rajtam
látom az idő nyomait
s önzésem azt hiszi, én a régi maradtam;
a szívem elfacsarodik.

Ha nézne úgy szemem, ahogy huszonöt éve
s te akkor az vagy, ami ma:
sose találkozunk! Egymást észre se véve,
nem lelünk egymásra soha!

Élünk bár egy időt, ha akkor a hajam már
olyan, amilyen ma: fehér,
lakunk bár egy szobát, nem én mellém akarnál
feküdni, ha leszáll az éj.

Véletlen ennyi kell - esélyek milliárdja! -
hogy minden idők végzetes
egyetlen egyeként birjalak, azt kívánva,
egyetlen egyedként szeress?

Mert szemben ülsz - hol is? Míg én itt egymagamban
nézek vissza és kérdezek, -
mint a célzóra, ha a golyó visszapattan,
sebet én kapok, élesem.

Mert szemben ülsz... Ne üljünk másképpen mi sosem már
csak egymás mellett, szorosan,
mint a régi nyitott ülésen az utaspár,
ha jéggel jött a szélroham.

Üljünk mindvégig úgy, mint - emlékszel még, barátném?
akkor, repülve, szánon, ott,
Sásdon, a hóviharban! - türjem csak ostorát én,
mellemre vonva homlokom.

Szálljunk mindvégig így, hisz a szomjú úgy lobog még,
ha itt, vagy csillag-messze vagy,
hisz csillag-úrt s időt ma is átkóborolnék,
hogy megtaláljalak

KIJÓZANÍTÁS ALATT

Egymástól távol
más és más kikötőben
ugyanarról az Óceánról
idegenként is öreg-ismerősen;
"tengerészek!"
ide a közös csapszék-zúgba
az első kézrázástól fölvidúlva
barátaim,
kor-kartársaim, akikkel együtt
útra keltem, dehogy is tudva
micsoda világrészek
csillag-távú vidékek
ígéret-tájaira, ím,
akikkel hány s hány-módra részeg

KIK JÖTTÖK, ÉVEK -, ÉVEK?...

Egy év után vonok versre papírt elébem.

Költeni - mit lehet?

Visszanéz a betű rám, fekete a fehérén:

mi lesz -, végrendelet?

Különös testamentum! Magamnak is titok még,

hogy kikre mit hagyok:

hogy végső vallomásként szivemből mi íródna,

ha "ihletet" kapok.

Jó volt-e, rossz-e élni? Hol ezt, hol azt sugallja

a perc, mely épp repül

s a vén száj változóbban, akár a kisdud ajka

fintorul és derül,

aszerint, hogy viharba suhan-e ama Sajka,

vagy napfénybe kerül.

Ura vagyok-e még szavaimnak? Beszélek,

fülélve, hogy konok

szivem vall-e még hiven? Vagy - kín közt - már a Végzet

megettört foglya locsog?

Kik jöttek, évek, - évek? ne csigázva, oh pribékek,

csínján vallassatok.

Úgy igaz: nincs, hogy ennyi - s ilyen! - utak után ne

tudja titkát a vén:

miért is nem terül le, sőt lépdél még tovább? Te

beszél ki, költemény!

bennszülöttek közt egy nyelvet beszélek,
nem is a szó, nem a férges dió-
zörejtű szók, hanem az ének,
az eleven-tartalmú dal
száj-meleg szólamaival,
hogy tisztázzuk, bár búcsuzóra,
mire is ment el hát az élet

s mi is kísértett

utunkra, melyen egymást is sebeztek,

de lám végül is összehangolódva

azt próbálhatjuk össz-karba fonódva

mit tehetünk no mégis szóba,

mit "zenghetünk" (lélek szerint) mi vészek

rokkantjai itt is a gajdolókkal együtt,

a táncra mindig-készek

e kedvük -

sose vesztek közt, amíg össze nem gyűjt

mindnyájunkat a lébeli révészek

őrzárata a Kijózanítóra.

VÉDŐÜGYVÉDEM

Megmagyarázhatnám, miért, mit

tettem, meg a jogom, okom.

Fáraszt a szó, aludni csábit

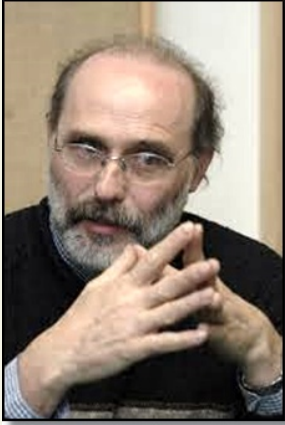
ez is, szűk vádlotti padom.

Tisztáz ügyis, leszögez, szétold

mindent pusztán azzal: föláll -

emelkedik máris mögém zord

védőügyvédem, a halál.

Krémer Ferenc

Tellér Gyula, Orbán (társadalom)szerelője – 1.

Az orbánizmus elvi alapjai

Nem elég a diktatúra következményeinek, intézkedéseinek, intézményeinek, korrupst magatartásának tagadása, nem elég a napi, meglehetősen idióta döntéseinek elutasítása, a diktatúra nem számolható fel pozitív módon mindaddig, amíg kritikailag, hihetően, az értelmiség nagy része számára elfogadhatóan meg nem semmisítjük azt az eszmei bázist, amely szerint gondolkodik, és amellyel igazolja önmagát. Legelőször is tehát ki kell szabadulnunk azoknak a mítoszoknak a szorításából, amelyekkel a jobboldal fogságban tartja a gondolkodást, a reményt és az egymásba vetett bizalmat. Jelenleg a diktátor „tudós” kegyence Tellér Gyula, aki láthatólag nagymértékben befolyásolja Orbán Viktor nézeteit és valószínűleg az Orbánhoz hű alattvalók gondolkodását egyaránt, ezért ebben a rövid kétrészes írásban vele foglalkozom.

Ripp Zoltán már 2010-ben remekül leírta, milyen utat járt be szellemileg és politikailag Tellér Gyula miniszterelnöki főtanácsadó. Engem inkább az érdekel, hová jutott és miért annyira vonzóak a gondolatai vagy inkább a gondolkodásmódja a jobboldal számára. Helyesebb azonban úgy fogalmazni, hogy Tellér a jobboldali értelmiség és a jobboldali politikusok, valamint a demokrácia felszámolásának és az önkényuralom kialakításának programja által igényelt gondolkodásmódot fogalmazta meg, ahogyan más apologeták és jobboldali ideológusok is. Mindössze két írásával foglalkozom, az egyik egy 2009. március 25-ei konferencián elhangzott előadás szövege, amely ugyanazon év novemberében jelent meg a Nagyvilágban Rendszer-e a rendszerváltás rendszere? címmel. A másik 2014. január 23-án szintén egy konferencián tartott előadás szövege, és ugyancsak a Nagyvilág közölte 2014 márciusában, a címe pedig Született-e „Orbán-rendszer” 2010 és 2014 között?. Az utóbbi megismétli a 2009-es előadás főbb téziseit, hogy belőlük bontsa ki az Orbán-rendszer lényegét; a benne szereplő állításokat Orbán Viktor mint a sajátját mondta el Tusnádfürdőn.

A jobboldali gondolkodás alapsémái

Mechanikus valóság-felfogás

A 2009-es írás a következő fejtetéssel fejeződött be: „Lebontható-e a rendszerváltás rendszere? Rendszerelméleti értelemben mindenképpen, csak néhány lényeges alkatrészét ki kell szerelni. Ezekből is lehetőleg minél többet, hogy a gépezetet ne lehessen ismét összerakni. Azonban hogy melyik alkatrészrel kelljen kezdeni, melyiket hogyan kelljen szétbontani, ez már nem az elemző makroszociológia kérdése, hanem a politikai programírásé.” (991. old) Ezt a szemléletet Tellér a 2014-es írásában is megőrizte, ahol a fejezetek címeiben az „összerakás” szerint tesz különbséget a preorbáni és az orbáni rendszerek között. A „nemzeti rendszert” is „alkatrészekből” véli összeállítani. Ebből következik, hogy a valóságnak, mint az építőjátékoknak, „elemei” vannak. Lásd például a 2014-es írás 19. pontjának első mondatát: „Az eddigiek alapján nagyjából és elemenként számba vehetjük az új közösségelvű összerakás ideálképét.” (A Tellér idézetekben a kiemelések mind tőlem származnak, az idézetek pedig az eredeti írásmód szerint közlöm.)

Tellér láthatólag azt képzei, hogy a valóság könnyedén átalakítható, nem kell mást tenni, mint egyes elemeket ki, másokat meg be kell szerelni a „rendszerbe”, amely nem több, mint egy gépezet. A valóság szerinte valamiféle tehetetlen tárgy vagy gép, kell valaki, aki megmozdítja, aki kiszerezi belőle, ami nem tetszik neki, majd összerakja úgy, ahogyan ő akarja. Valószínűleg a gépek közül is csak a mechanikai szerkezeteket ismeri – bár azok sem működnek, ha összevissza szerelgetik őket. A politikus tehát az ő elképzelése szerint – hogy a „munka társadalma” fogalmi keretén belül maradjunk – valamiféle lakatos, aki csavarhúzóval meg kalapáccsal, esetleg baltával esik neki a valóságnak, netalán segédmunkás, aki a kiszereelt elemeket a vállán cipeli egyik helyről a másikra. A Fidesz 2010 óta unortodox módon írja át a valóságot, a gazdaságból és a társadalomból egyaránt kiszereelte a neki nem tetsző „alkatrészeket”, a saját „kreálányaival” helyettesítette őket, amit pedig meghagyott, azt egészen másként „szerelte össze”. Ezért vergődik a magyar intézményrendszer minden eleme, az oktatás, az egészségügy, az igazságszolgáltatás és a gazdaság egyaránt.

A társadalmi valóság azonban nem gépezet és nem alkatrészekből áll, a „nagyélműségű” urak nem rakhatják úgy össze, ahogyan ők akarják. Pontosabban a valóság tárgyi elemeit rakosgathatják, ahová csak akarják, de láthatólag fogalmuk sincs arról, hogyan alakulnak ki a folyamatok, amelyek a valóság minőségét adják. Már itt megmutatkozik a Tellér-féle koncepció dilettantizmusa és korlátoltsága. A valóság rendszerét szét- és össze(-vissza)szerelő hatalom kérelhetetlenül magára marad, s mit se számít ebből a szempontból, hányszor nyerek meg a manipulált választásokat. Magára marad, mert képtelen és nem is hajlandó megérteni, hogy nemcsak ő, de mindenki, még a legnyomorultabbak és a leginkább jogfosztottak is alakítják a valóságot. Sőt, átalakítják olyanná, amelyben valamennyivel könnyebb élniük, és ha ez nem lehetséges, akkor fellázadnak. Még ha nem is tudják azonnal elkergetni a diktátorokat, és nem is sikerül új rendszert alkotniuk, a mindennapokban akkor is szétrombolják, amit a hatalmon lévők létrehoztak.

Aki szerelőként nyúl bele a társadalmi valóságba, ahogyan Tellér és Orbán, az nem akar tudomást venni arról, hogy a valóság a társadalom minden egyes tagjának cselekvése által alakul ki és változik meg. Az egymásra hatások komplexumainak áramlataiból szövődik a társadalmi valóság, és egyetlen hatalom sincs, amely képes lenne ezt megszüntetni. Képes azonban eltorzítani, megcsontítani a valóságot, és képes arra is – ha az elnyomás átlép egy szintet –, hogy rejtőzködővé tegye.

Primitív, fosszilis emberfelfogás

A 2009-es írás 9. pontjában a „rendszerváltás rendszere” elemei között (fontos: elem az, ami kiszerehető) rosszállóan ír a tömegek „állapotjellemzőiről”: „fontos e tömegek állapotjellemzőinek fenntartása: fogyasztásvágyuk folytonos felkorbácsolása és ébrentartása, eszmei mozgatóik ösztöni és érdekmogatókra való kicserélése [...]”. A felsorolás még folytatódik, de nem szeretném a szükségesnél jobban próbára tenni az olvasók tűrőképességét. Az embert, mint az idézetből látszik, Tellér szerint az egyik oldalon az ösztönök (természet), valamint az érdekek (társadalom) alantas erői, a másik oldalon pedig az eszmék (na, ez vajon mi lehet, a Párt, az Egyház vagy a Vezérhűség?) mozgathatják. Könnyű észrevenni, hogy ez a 18–19. századi emberkonceptiók lebutított változata. A 19. században és a 20. század elején ugyanis az emberben meglévő, még nem társadalmiasított természet (nevezzük ezt ösztönöknek) által irányított, illetve a racionalitás, társadalmiasított embert állították szembe egymással. Vagyis az egész koncepció a természetből a társadalomba vezető, pozitív, felemelkedő folyamatot írt le. Úgy tűnik, Tellérnél valamennyi emberben megvan ez a kettősség, amit a gonosz erők (a kommunisták, a liberálisok és hasonlóak) a fogyasztás növelése érdekében kihasználják. Ez az emberek, azaz a tömegek (mert nála egyének csak egy sajátos kontextusban léteznek) megvetése és lebecsülése, önállóságuk tagadása, másként mondva Tellér olyan koncepciót hozott létre, amely megfosztja az embereket az önállóságuktól. Ehhez mindenekelőtt tömegként kell az egyének sokaságára tekinteni. A tömeg fogalma ugyanis megengedi, hogy ösztönöktől hajtottak, kívülről befolyásoltak, önállótlannak tekintsék. Ezért (is) van az, hogy a Fidesz vezetői az elmúlt hónapok tüntetéseit képtelenek az egyének közös felháborodásaként és düheként megérteni, inkább az Egyesült Államokat vádolják a szervezésével.

Érdekes az is, hogy a 18–19. században többnyire pozitív tényezőként megjelenő társadalmi és racionális „eszmeire” cseréli, ám ennek a pontos jelentését nem tudjuk meg, csak annyit sejtethetünk, hogy valamiképpen a nemzetreprodukcióval és a nemzeti önreflexióval van kapcsolatban, ezért az „eszmeiség” csakis a nemzeti oldalhoz kapcsolódhat.

A telléri tömegemberrel szemben, illetve fölötté ott állnak az egymással háborúban álló elitek, akiket szintén csak csoportban képes elgondolni.

A cselekvés harc és agresszió

Tellér véleménye szerint a rendszerváltás politikai erői között „az erőforrások birtoklásáért és a jövő meghatározásáért mindmáig élet-halálharc dúl” (978. old) – ezt a véleményét 2014-ben is fenntartotta, s továbbra is politikai élet-halál harcról ír. Mivel ezekben az írásaiban más cselekvésekről nem esik szó, tekinthetjük a politikát a társadalmi cselekvés alaptípusának, amely minden egyéb típus jellemzőit is megmutatja. A politikai küzdelmet a végletekig kiélezettnek látja, hiszen ha élet-halál harcról van szó, akkor az egyik fél csak akkor maradhat életben, ha a másik meghal. Ismerjük ezt Orbán Viktortól, aki a WikiLeaks szerint azt mondta: „Megtanultam, hogy amikor esélyed van megölni riválisodat, akkor nem gondolkodol, hanem megteszed.” A Tellér adta szótár alapján fordítva ez azt jelenti, hogy Orbán Viktor csak akkor maradhat életben politikailag, ha kivégzi az ellenfeleit – és amit mindmáig senki sem vett eléggé komolyan: vica versa.

Továbbá, más cselekvéstípusokat nézve, a politikai cselekvésen túl a gazdaságban is ugyanez a cselekvés maximája: az ellenfeleket és azokat, akik nem eléggé hívek Orbánhoz, meg kell fosztani az élet-, azaz vállalkozási lehetőségeiktől, mert csak ezzel lehet az „új igazságnak” (361. old) megfelelő rendszert létrehozni.

Eredményesen tehát csak az cselekedhet – ez következik Tellér szövegéből és Orbán politikájából –, aki megérti, hogy el kell pusztítani mindent és mindenkit, aki másként szeretne élni, másként gondolkodik és nem akarja alávetni magát az „új igazságnak”.

Az élet-halál harc háború, ahogyan azt Orbán Viktor többször is világossá tette. Háború, ahol elképzelhető ugyan a lövészárk-barátkozás, sőt, talán még meg is lehet ingatni, netán buktatni a kormányt békés ellenállással, de így lehetetlen felszámolni a Fidesz által létrehozott rendszert.

Tellér cselekvésre vonatkozó elképzelésének van még egy másik, a valóság mechanikus felfogásból eredő érdekes sajátossága. Az alkatrészekből összeszerelt valóságban a folyamatok úgy mennek végbe, mint valami focimeccs: „lejátsszák” őket (348. oldaltól) Ebben az értelemben az egyik „játékosnak” nyernie, a másiknak veszítenie kell. A döntetlent mindkét fél el akarja kerülni, mert a háborús logika, vagyis Tellér és Orbán gondolkodása szerint az egyik félnek sem jó. Csakhogy a döntetlent, ha másként gondolkodunk, fel lehet fogni a közjóról való megegyezésként, konszenzusként. Ez azonban teljes egészében hiányzik Tellér és az egész jobboldal gondolkodásából. A „lejátsszák” tehát az agresszív, a másik megölésére törekvő küzdő felek tipikus cselekvésmódja, amely bármit megenged a győzelem érdekében. A Fidesz által évtizedek óta alkalmazott hazugság (ezt nevezi a média kommunikációs „zenialitásnak”) például az agresszív cselekvés egyik lényeges formája. Lejátsszani valamit jelentheti egy előre megírt minta követését, ahogyan a zenész lejátssza a kottát, erre utal az, hogy a „rendszer váltás rendszerének” létrejöttét eleve eldöntöttnek, végzettszerűnek sejtí. (985. old)

Tellér Gyula, Orbán (társadalom)szerelője – 2.

Ellentétes fogalmakból összerakott szerkezetek

Az alapsémák áttekintése után nézzük meg, hogyan alakítja ki ezekből Tellér – az ő szóhasználatával, hogyan szereli, illetve rakja össze – az Orbán-rendszert. Meglehetősen egyszerű módon: ellentétpárokat hoz létre, amelyek közül az egyik alárendelt a másiknak, a párok tehát hierarchikusak.

Külső versus belső

Annak érdekében, hogy a politikai erők közötti élet-halál harcot a rendszerváltás utáni társadalmi-politikai folyamatokban kimutathassa, a rendszerelmélet distinkcióját környezet és rendszer között, illetve a kettő között fennálló kölcsönhatást a „kint” és „bent” kifejezésekkel helyettesíti (989. old). Ezeket a kifejezéseket a 2009-es írásban a rendszerek sajátosságának leírásakor vezeti be. Látszik, hogy ismeri az elméletnek a rendszer és a környezet közötti kölcsönhatásokra vonatkozó részét, mégis primitivizálja, de az nem világos, miért van szüksége rá. De talán elárulja ezt az, hogy szerinte mi van „kint” és mi van „bent”, és hogy a „kint” és a „bent” milyen viszonyban vannak egymással.

„Kint” találjuk a „szimbolikus Befektetőt”, aki gonosz, mert „dühödöttségével” teszi „pénztermelő gépezetté” az országot a saját önző érdekeinek megfelelően. Ugyancsak „kint” vannak befektető országok (Izrael, az Egyesült Államok és 2009-ben még Oroszország is, Németország valamiért nem szerepel a listán). A felsorolás és hozzá fűzött magyarázat egyértelműen antiszemita jellegű. A „külső” oldalon találjuk a gonosz „neoliberális” egyetemeket és a „posztzocialistákat”. „Belül” pedig, immár teljesen a rendszerelmélettel eltérő jelentéssel, a „nemzet”, a „közösség” és abban az esetben, ha Orbán a miniszterelnök, a kormány található. Az tehát, ami a rendszerelméletben még környezet volt, Tellérnél ellenfélle, ellenséggé, a Párt (nem véletlenül, hanem az Magyar Dolgozók Pártjára utalva írom nagy kezdőbetűvel) törekvéseit akadályozó erők megtestesülésévé vált. Így már van értelme annak, hogy ki van „kint” és ki van „bent”, sőt az eredeti rendszer és környezete közötti viszony teljesen használhatatlan arra a célra, amire Tellér alkalmazni akarja. A „bent” felsőbbrendű a „kintnél”, mert ami bent van, az vagyunk „mi”, illetve ők, a fideszesek, a „nemzet”, meg ilyesmi.

Látunk kell viszont, hogy a tudomány elsilányul, ha pártérdekeket akarnak szolgálni vele. Megtörtént ez a kommunizmus idején is, hiszen a legsikeresebb „tudósok” akkor is minősíthetetlenül gyatra „műveket” hoztak létre. Ugyanezt láthatjuk a „Fidesz-tudomány” esetében is.

Nemzet versus egyének halmaza

A legfontosabb ellentétpár azonban az egyén és a közösség. Valójában ez az, amivel a közösségeket elméletileg és történetileg szintén fontosnak tartó baloldal nem tud mit kezdeni.

Az egyén természetesen a negatív pólus ebben az ellentétben, valószínűleg ő az, akit ösztönök és érdekek mozgatnak, és még valamit feltételezhetünk róla: „kint” van. Tellér felfogása szerint még a társadalomban sincs „benn”: „a társadalom nem egyének pusztá halmaza, hanem közösség, szerves szerkezet”. (357. old) Szerinte a liberálisok tekintik egyének halmazának a társadalmat – valójában persze soha, senki sem gondolta így. A 17–18. századi filozófusok, épp ellenkezőleg, úgy vélték, hogy az egyének rendezetlen halmazából a társadalmi szerződés révén alakul ki a társadalom, Marxnál társadalmi viszonyok alkotják, Luhmannál pedig a társadalom az a társulás, amely minden társulást magába foglal. A társadalom tehát, bár egészen különböző megfogalmazásokban, mindig valamilyen értelemben vett rendezett társulás. Ebből következik, hogy az egyén is egészen más tulajdonságokkal rendelkezik a 17. a 19. és a 20. században. A 20. század totális diktatúráiban jelent meg az az értelmezés, amely az egyént teljesen feloldja egy felette álló közösségben, a népben, a pártban, a nemzetben vagy a társadalomban. Tellér ezt felfogást képviseli, és ezért ő a totális diktatúrák szellemi örököse.

Tellér a következő definíciót adja a társadalomra: „a társadalom [...] származás szerint és kulturálisan is meghatározott emberekből álló, történelmileg kialakult szerkezet, amely tagjait [...] a külső és belső támadásokkal, eltérítő erőkkel szemben védelmezi, a csak közösen végrehajtható feladatait megoldására megszervezi vagy az önszerveződésre megtanítja s eszközökkel látja el.” (356. old.) Ez a meghatározás tudományosan teljesen értelmetlen, viszont jól alkalmazható egy egyéneket elnyomó rendszer politikai megalapozására, hiszen a társadalmat a hatalomként határozta meg. Védelmez, szervez, tanít, ellát, ezek lehetnek a hatalom attribútumai, de nem a társadalomé. De ez még nem minden, az így definiált társadalmat „szerves közösségnek” tekinti és a nemzettel azonosítja. Azt állítja róla, hogy „biológiailag és szociológiailag mintegy ’létrehozta’ tagjait, hogy azután ezek a tagok újra meg újra létrehozzák ’újratermeljék’ a létrehozójukat: a közösséget.” (Uo.) Nem csoda hát, ha a közösség elvárja a fenntartásához szükséges motiváltságot és magatartást, részvételt. A társadalom és a nemzet a hatalom közössége, semmi más.

A „származás szerinti” összetartozásnak ebben az értelemben azt kell jelentenie, hogy csakis azok tartozhatnak a társadalomhoz, akiket a „nemzet” hozott létre. Az ő életük célja pedig az, hogy engedelmeskedjenek a „nemzetnek”, és újratermeljék. Ezzel teljesen világossá válik, mit is jelent a „nemzeti együttműködés rendszere”. Ez a rendszer nem konstituált, hiszen ami szerves, az nem lehet létrehozott. Ezért nincs is szüksége konstitúcióra, elég neki egy alaptörvény, mellékhatásként viszont minden intézménye „szervvé” válik. Elég megfigyelni, miként burjánzik a hivatalos nyelvben az állami vagy kormányzati „szervek” kifejezés használata. Az alkatrészekből összeszerelt és a szerves közötti ellentmondás egyáltalán nem zavarja a társadalomban kontárkodó szerelőknek.

Ezzel a felfogással az az alapvető gond, hogy ha bármilyen közösséget – akár a családot, akár a nemzetet vagy a társadalmat – önálló, az egyénektől független cselekvőnek* tekintünk, akkor az egyének egy csoportját elkerülhetetlenül privilégiumokkal ruházzuk fel. Ők lesznek azok, akik megmondhatják, mi a nemzet vagy a társadalom érdeke. Ők mondhatják meg, mitől és hogyan kell megvédeni az embereket (lásd: a nyugdíjak megvédése, a vásárnapok megvédése, a hajléktalanok megvédése stb.) – ez a védelem, mint látjuk, kifosztást, értelmetlen korlátozást és üldözést is jelent. Tellér közösségfelfogása felsőbbrendű individuummá változtatja a nemzetet és/vagy a társadalmat, amely nemzi és szüli, tanítja, szervezi és védelmezi a tagjait. Az önálló individuummá transzformált közösség pedig mindig és elkerülhetetlenül diktatórikus. Az egyének „pszichikai” és „morális beágyazottsága” semmi mást nem jelent, mint a nemzettől/társadalomtól való függést.

Fel lehet persze tenni a kérdést, hogy mire jó a függetlenség, hogy nemcsak az önzést és az alantas ösztönöket mobilizálja-e (ahogyan azt a Tellér és a Harrach képzelik)? Tellér azzal próbálja cáfolni az egyének önállóságát (szerinte a liberalizmust), hogy Kantnak tulajdonítja John Stuart Mill tételét, amelyet némileg el is torzít: a liberalizmus „a kanti morálparancs [sic]** segítségével igyekezett megfogalmazni és szabályozni” a közösséghez és a másik emberhez való viszonyt, azaz „minden szabad – torzíja el Millt – ami más hasonló szabadságát nem sérti”, csakhogy – érvel – mindig az erősebb szabta meg, mi sérti a másik szabadságát, ezért ez a morál képmutató (358. old.). Eltekintve attól, hogy Tellér nem tudja megkülönböztetni Kantot és Millt, az sem fogadható el, hogy az emberben eleve vannak alantas ösztönök, mert hátha Rousseau-nak van igaza, és a gonosztságot a társadalom, vagyis az önállósuló közösség hozza létre. Régen és ma is a közösségek nevében követték el a legtöbb borzalmat a magukat az egyházakkal, a nemzetekkel, a pártokkal és a családokkal azonosító egyének. Az egyének függetlensége és önállósága valójában csökkenti a társadalmi feszültségeket, növeli a többiek iránti felelősséget és folyamatosan változó közösségek sokaságát hozza létre. Csak az egyének szabadsága és függetlensége képes biztosítani az intézmények és a nagy gazdasági erővel rendelkező szervezetek ellenőrzését, s azt, hogy ne fosszák meg jogaiktól sem a gyerekeket, sem a nőket, sem a hajléktalanokat, sem a kisebbségeket.

Teljesítmény versus teher

A „nemzet” nemcsak létrehozza a tagjait, de teljesítményük szerint értékeli is őket. „Közismert dolog: a közösséglvű rendszerben [...] a következő dolgok számítanak teljesítménynek. Először is az öngondoskodás, a munka. Az, hogy az ember ne legyen teher a többiek nyakán [...] Döntő fontosságú teljesítmény a családalapítás és a gyerekevelés [...] a helyi vagy országos politikában való részvétel [...] „a közösségben a teljesítmény megítélése nemcsak technikai mérce alapján történik, hanem a közösség szempontjait kifejező morális mérce alapján is.” (356–357. old) Az öngondoskodás liberális és szociáldemokrata elv, tehát csakis akkor férhetett be Tellér „alkatrészei” közé, ha más jelentést kapott. Eredetileg ugyanis a kockázatok minimalizálására való törekvést jelentett, így jöttek létre a 19. században például a betegsegélyző és nyugdíjpénztárak, a szakszervezeti pénztárak stb. A mai magyar (szélső)jobb azonban a munkával azonosítja az öngondoskodást, ezért beszél Orbán folyton a „munka társadalmáról”. A szegénység – érvel Tellér – nem jövedelemszerzési jogcím többé. A szolidaritás helyére ebben az ideológiai szörnyszülöttben a szegények és a munkanélküliek teherre minősítése

kerül, ami ha lefordítjuk a valóságos társadalmi viszonyokra és hozzá tesszük még az iskolai szegregációra való eltökélt törekvést, akkor világossá válik, hogy a Fidesz és a KDNP politikája a pragmatikus rasszizmus talaján áll.

Tellér és Orbán világában a teljesítménynek nincsen önálló mércéje, a közösség, vagyis a közösséget megtestesítőket esetről-esetre döntenek el, mi számít teljesítménynek és mi nem. Ez a magatartás természetesen intézményesített korrupciót működtet, s ezért van az, hogy Orbán nem érti, miért beszélnek az amerikaiak korrupcióról. Az ugyanis, ami minden normális országban korrupciónak minősül, az Orbán nemzeti rendszerében nem az. Ellenkezőleg, ami máshol korrupció, az őnála éppen a teljesítmény jutalma: „A nemzeti rendszer első nélkülözhetetlen eleme az ’új igazság’ szerinti elosztás működtetése, a nemzet javát szolgáló (különleges) erőfeszítés és teljesítmény [mondjuk például Lázár Jánosé vagy Rogán Antalé vagy Vida Ildikóé] (különleges) honorálása.” (361. old.) A kormány és a jutalmazottak aztán kölcsönösen támogatják egymást, hogy fenntartsák az intézményesített korrupciónak ezt a rendszerét.

Ez a szemlélet nemcsak azért káros, mert a Fidesz pusztító és erkölcstelen politikájának alapja, hanem azért is, mert ebből kiindulva lehetetlen adekvát módon reagálni a kezelést és megoldást váró társadalmi problémákra és nemzetközi helyzetekre. Ez a rendkívül primitív gondolkodásmód csak a konfliktusok kielezéséhez és konfrontációk kialakulásához vezethet.

[<vissza a nyitó oldalra.](#)

vendégkönyv